

Petrovics Zoltán

Tremmel Flórián ügye a Legfelsőbb Bíróságon

Az egyetemi tanárok felmentésének kérdéséről

Hivatalos hivatkozás: Legf. Bír. Mfv. I. 10.504/2008/5.

Tárgyszavak: egyetemi tanár • felmentés • foglalkoztatási követelményrendszer • közalkalmazotti jogviszony megszüntetése • köztársasági elnök • munkáltatói jogkör

Értelmezett jogszabályhelyek: Alkotmány 30/A. § (1) bekezdés *i)* pont • 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról (Kjt.) 2. § (1) bekezdés, 30. § (1) bekezdés *d)* pont, 37/B. § • 2005. évi CXXXIX. törvény a felsőoktatásról (Fot.) 10. § (2) bekezdés, 21. § (1) bekezdés, 21. § (3) bekezdés *e)* pont, 81. § (1) bekezdés, 86. §, 91. §, 100. § *b)* pont

1. Tények
2. Pertörténet
  - 2.1 Az elsőfokú eljárás
  - 2.2 A másodfokú eljárás
  - 2.3 A felülvizsgálati eljárás
3. A döntés érvelése
4. A rendelkező rész és a *ratio decidendi*
5. Az érvelés kritikája
6. A döntés jelentősége

1. Tények

A Pécsi Tudományegyetem 2007-ben több olyan egyetemi tanár és docens közalkalmazotti jogviszonyát szüntette meg felmentéssel, akik betöltötték hatvanötödik életévüket. A felmentés indoka valamennyi esetben a közalkalmazottak nyugdíjasnak minősülése volt. Az Állam- és Jogtudományi Karon kettőből kettő, az Általános Orvostudományi Karon huszonhatból tizenkilenc, a Bölcsészettudományi Karon tizenegyből egy, az Egészségtudományi Karon háromból egy, a Fel-
nőttképzési és Emberi Erőforrás Fejlesztési Karon négyből egy egyetemi tanár közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetésére került sor, a Közgazdaságtudományi, a Művészeti, a Műszaki, valamint a Természettudományi Kar egyetemi tanárait azonban nem érintették a felmentések.

Tremmel Flórián, az Állam- és Jogtudományi Kar Büntető Eljárásjogi és Kriminalisztikai Tanszékének professzora 1964 óta állt a Pécsi Tudományegyetem alkalmazásában, eleinte munkaviszonyban, majd közalkalmazotti jogviszonyban. 1994. július 1-jétől egyetemi tanári munkakört töltött be. Egyetemi tanári közalkalmazotti jogviszonyát a Pécsi Tudományegyetem rektora 2007. július 19-én kelt, 30/1388/R5-33/2007. számú intézkedésével az SZMSZ 4. számú mellékletének 32. § (1) bekezdésében foglalt munkáltatói kötelezettség alapján¹ az Állam- és Jogtudományi Kar dékánjának javaslatára a Kjt. 25. § (2) bekezdés *e)* pontja,² illetve a Kjt. 30. § (1) bekezdés *e)* pontja³ alapján 2008. április 30. napjával felmentéssel megszüntette. A felmentés indokolása értelmében a közalkalmazotti jogviszony megszüntetésére azért került sor, mert a felperes

öregségi nyugdíjra való jogosultságot szerzett, vagyis a hatvankettedik életévét betöltötte, és rendelkezett az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel [Kjt. 37/B. § (1) bekezdés *a)* pont]. A felmentés nem tartalmazott jogorvoslatra történő kioktatást.

2. Pertörténet

2.1 Az elsőfokú eljárás

Tremmel Flórián felperes keresetet nyújtott be a Pécsi Munkaügyi Bíróságnál, amelyben kérte a felmentés jogellenességének megállapítását, valamint eredeti munkakörébe történő visszahelyezését. Tekintettel arra, hogy a Pécsi Munkaügyi Bíróság elfogultságot jelentett be, első fokon a Szekszárdi Munkaügyi Bíróság járt el az ügyben.⁴

Az eset a Fot. alábbi rendelkezéseinek értelmezését vetette fel különösen:

86. § (3) Az oktatói munkakörben történő alkalmazás együtt jár a munkakör megnevezésével azonos munkaköri cím adományozásával és e munkaköri cím használatának jogával. [...]. (4) A főiskolai, illetve egyetemi tanári munkakörben történő alkalmazás feltétele, hogy az érintettet a miniszterelnök főiskolai tanárrá, illetve a köztársasági elnök egyetemi tanárrá kinevezze. (5) Az alkalmazás megszűnésével – a főiskolai és az egyetemi ta-

- 1 „A rektor felmentéssel megszünteti az oktató, kutató és egyéb közalkalmazott közalkalmazotti jogviszonyát, ha a közalkalmazott nyugdíjasnak minősül.”
- 2 „A közalkalmazotti jogviszony megszüntethető [...] felmentéssel [...]”
- 3 „A munkáltató a közalkalmazotti jogviszonyt [...] felmentéssel akkor szüntetheti meg, ha [...] a közalkalmazott a felmentés közlésének, illetőleg legkésőbb a felmentési idő kezdetének napján nyugdíjasnak minősül [...]” 2007. szeptember 1-jétől hatályos számozás szerint: Kjt. 30. § (1) bek. *d)* pont.
- 4 FARKAS Melinda: „Perek százai indulhatnak az egyetemek ellen” *Magyar Nemzet* 2009. július 22. 1. és 4.; www.magyar nemzet.hu/portal/651688.

nári cím kivételével – megszűnik a munkaköri cím használatának a joga. A főiskolai és az egyetemi tanár a cím használatára addig jogosult, ameddig a miniszterelnök, illetve a köztársasági elnök nem menti fel.

91. § (2) A munkáltató rendes felmondással, illetve felmentéssel – a Munka Törvénykönyvében és a közalkalmazottak jogállásáról szóló törvényben meghatározottakon túl – az oktatói munkakörben történő foglalkoztatást megszüntetheti, ha az oktató a) nem teljesítette a foglalkoztatási követelményrendszerben meghatározottakat [...]. (3) E törvény erejénél fogva megszűnik a főiskolai tanári, illetve az egyetemi tanári munkakörben történő foglalkoztatás, ha a miniszterelnök a főiskolai tanárt, a köztársasági elnök az egyetemi tanárt felmentette. A főiskolai tanár, illetve az egyetemi tanár felmentését a 89. §-ban meghatározott eljárás szerint a rektor kezdeményezi. A rektor köteles kezdeményezni a főiskolai tanár, illetve az egyetemi tanár felmentését, ha azt az érintett kéri, a főiskolai tanárral, illetve az egyetemi tanárral szemben jogerősen elbocsátás fegyelmi büntetést szabtak ki, a foglalkozás gyakorlásától a bíróság jogerősen eltiltotta, vagy az érintettet szándékos bűncselekmény miatt jogerősen végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték. Ha a főiskolai tanár, illetve az egyetemi tanár cím viselésére jogosult nem áll felsőoktatási intézménnyel foglalkoztatási jogviszonyban, a felmentés kezdeményezésére a miniszter jogosult.

100. § A Magyar Köztársaság elnöke [...] b) kinevezi és felmenti az egyetemi tanárt [...].

A Trinn Gábor ügyvéd által képviselt felperes a következő érvekre alapozta a felmentés jogellenességét: (a) Az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdés i) pontja, valamint a Fot. 100. § b) pontja értelmében „[az] egyetemi tanár kinevezése és felmentése is a köztársasági elnök hatáskörébe tartozik”.⁵ Tekintettel arra, hogy a rektor csupán a felmentés kezdeményezésére jogosult, az egyetemi tanár közalkalmazotti jogviszonyát csak azt követően lehet megszüntetni, miután a köztársasági elnök felmentette. (b) A felmentés nem tartalmaz konkrét és valós indokot, mivel a nyugdíjra való jogosultság „csak a jogalap tekintetében irányadó objektív körülmény”,⁶ annak oka valójában a költségtakarékossági szempontokon alapuló létszámcsökkentés volt. (c) A felmentés sérti a rendeltetésszerű joggyakorlást, valamint az egyenlő bánásmód követelményét, a munkáltató ugyanis nem a hatvanötödik életévét betöltött összes professzor közalkalmazotti jogviszonyát szüntette meg, hiszen az alperes Pécsi Tudományegyetem négy karán nem került sor felmentésekre. (d) Az SZMSZ 4. számú mellékletét képező foglalkoztatási követelményrendszer 32. § (2) bekezdése alapján az alperes eltekinthetett volna a nyugdíjasnak minősülő felperes felmentésétől, e lehetőséget azonban alaptalanul mellőzte. (e) „[A]z egyetem tapasztalt, nagytudású oktatói karának csonkítás[á]”⁷ ésszerűtlen intézkedésnek tekinthető.

A Molnár Péter ügyvéd által képviselt alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Az ellenkérelme a következő érvekre támaszkodott: (a) A Kjt., a Fot. és a foglalkoztatási követelményrendszer egyaránt lehetőséget biztosít a munkáltató számára, hogy az alperes közalkalmazotti jogviszonyát felmentéssel szüntesse meg. A költségvetési szervként működő felső-

oktatási intézmény esetében a Kjt. rendelkezéseit a Fot.-ban meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni [Fot. 81. § (1) bekezdés], ez utóbbi törvény azonban nem tartalmaz olyan különös rendelkezést, amely a Kjt. 30. § (1) bekezdés e) pontjának⁸ (felmentést lehetővé tevő) alkalmazását az egyetemi tanár esetében kizárná. (b) A Fot. „nem delegálta a köztársasági elnökhöz a közalkalmazotti jogviszony megszüntetésének [...] jogát”,⁹ a köztársasági elnök csupán az egyetemi tanári cím adományozására, illetve a cím viselése alóli felmentésre jogosult. Az egyetemi tanári kinevezés nem azonosítható a közalkalmazotti jogviszony létesítésére irányuló aktsal. (c) A Fot. 91. § (2) bekezdése értelmében a munkáltató az oktatói munkakörben történő foglalkoztatást – a Kjt.-ben foglaltakon túl – a Fot.-ban szabályozott egyéb indokokra hivatkozással is megszüntetheti felmentéssel. Mindez arra enged következtetni, hogy a Kjt.-ben felsorolt felmentési okok az egyetemi tanárok tekintetében is irányadók, ennél fogva az alperes jogszerűen szüntette meg a felmentés közlésének időpontjában nyugdíjasnak minősülő felperes közalkalmazotti jogviszonyát. (d) A nyugdíjra való jogosultság önmagában megalapozza a felmentést, az nem igényel további indokolást. (e) Az alperes nem alkalmazott diszkriminációt a felperessel szemben, ugyanis az Állam- és Jogtudományi Kar minden hatvanötödik életévét betöltött közalkalmazottjának jogviszonyát megszüntette. A kar helyzete – az alperes decentralizált szervezeti jellege miatt – nem vethető össze más karokéval, a felperes helyzete pedig nem hasonlítható össze a más karokon oktató egyetemi tanárokéval.

A munkaügyi bíróság 2008. január 11-én meghozott ítélete (Szekszárdi Munkaügyi Bíróság 1.M.626/2007/10.) a felperes keresetét nem találta megalapozottnak, ezért azt elutasította. A tanács elnöke Csullag József, az ülnök Horváthné Gelencsér Edit és Piegler Ferencné volt.

(a) A munkaügyi bíróság álláspontja szerint a közalkalmazotti jogviszony és az egyetemi tanári cím viselésére való jogosultság kettéválik. A köztársasági elnök kinevezési és felmentési jogköre csupán az egyetemi tanári cím odaítélésére, illetve megvonására terjed ki, azonban nem terjed ki sem a jogviszony létesítésére, sem pedig annak megszüntetésére. Ez utóbbiak a munkáltatói jogkör gyakorlójának – jelen ügyben az alperes rektorának – a hatáskörébe tartoznak.

(b) A Fot. 91. § (1) bekezdés b) pontjának utolsó mondata szerint egyetemi tanári munkakörben az oktató a hatvanötödik életéve után – legfeljebb a hetvenedik életévének betöltéséig – is foglalkoztatható közalkalmazotti jogviszonyban, ez azonban nem jelenti azt, hogy a munkáltatónak eddig az időpontig fennáll a foglalkoztatási kötelezettsége. Ezen túlmenően megállapította, hogy a foglalkoztatási követelményrendszer 32. § (2) bekezdése az abban foglalt feltételek teljesülése

5 Szekszárdi Munkaügyi Bíróság 1.M.626/2007/10., 2.

6 Szekszárdi Munkaügyi Bíróság 1.M.626/2007/10., 2.

7 Szekszárdi Munkaügyi Bíróság 1.M.626/2007/10., 2.

8 Lásd (3. l.).

9 Szekszárdi Munkaügyi Bíróság 1.M.626/2007/10., 3.

esetén sem ró a munkáltatóra további foglalkoztatási kötelezettséget.

(c) A bírói gyakorlat értelmében a valós és okszerű indoklást tartalmazó felmentés nem minősülhet rendeltetésellenesnek pusztán amiatt, hogy a munkáltató más okra hivatkozva is élhetett volna felmentéssel (EBH 2002. 792). Az a tény, hogy az alperes a felmentés során a nyugdíjasnak minősülésen túlmenően egyéb okra is hivatkozhatott volna, nem érinti a felmentés jogszerűségét.

(d) Az alperes nem sértette meg az Ebktv. rendelkezéseit. A munkáltató diszkrecionális jogkörébe tartozik ugyanis, hogy a felmentések milyen mértékben érintik az egyes karokat, továbbá hogy kik azok a közalkalmazottak, akiknek a jogviszonya megszüntetésre kerül.

(e) Az SZMSZ 4. számú mellékletét képező foglalkoztatási követelményrendszer kívül esik a közalkalmazotti jogviszonyra vonatkozó szabályok körén [Kjt. 2. § (1) bekezdés], ezért a felmentés jogellenességét abban az esetben sem lehetne megállapítani, ha az alperes megszegte volna annak 52. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt kötelezettségét, ugyanis „[a] munkáltató olyan belső előírásának megszegése, amely nem minősül közalkalmazotti jogviszonyra vonatkozó szabálynak, a felmentést nem teszi jogellenessé”.¹⁰

(f) A munkáltatói intézkedés célszerűsége nem képezheti munkaügyi jogvita tárgyát, ezért a munkaügyi bíróság nem vizsgálhatta azt, hogy a felperes, illetve a többi egyetemi tanár felmentése miképpen érinti az egyetemi oktatás színvonalát s az mennyiben minősül ésszerű döntésnek.¹¹

(g) Végezetül – az ítélezési gyakorlattal összhangban – a munkaügyi bíróság utalt arra is, hogy a jogorvoslatra való kikötés hiánya nem eredményezi a felmentés jogellenességét; ilyen esetben a munkavállaló (közalkalmazott) az elévülési időn belül élhet jogorvoslattal (BH 1998. 507).

2.2 A másodfokú eljárás

A felperes az ítélet elleni fellebbezésében a munkaügyi bíróság ítéletének megváltoztatását, valamint a felmentés jogellenességének megállapítását kérte.

(a) Nem értett egyet az elsőfokú bírósággal a köztársasági elnök jogkörének megítélése, valamint az egyetemi tanárság kettős értelmezése kapcsán. Véleménye szerint a köztársasági elnök jogköre nem szorítkozik az egyetemi tanári cím protokolláris jellegű adományozására, illetve visszavonására. Ezzel összefüggésben hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság 1996-ban született eseti döntésére, amely kimondta, hogy az egyetemi tanári munkakör nem értelmezhető címként, s nyugdíjjogosultságára hivatkozva a köztársasági elnök jogosult felmenteni az egyetemi tanárt.¹² Utalt a Fot. 91. §-ához fűzött miniszteri indoklásra is, amely kimondja, hogy az egyetemi tanárok felett az intézmény vezetője gyakorolja a munkáltatói jogkört, ebbe azonban nem tartozik bele a kinevezési és a felmentési jogkör.

(b) A felmentés indokolása tekintetében továbbra is fenntartotta azon álláspontját, mely szerint az indokolásnak a nyugdíjjogosultság mellett a költségtakarékosságon alapuló létszámcsoökkentést is tartalmaznia kellett volna.

(c) Megítélése szerint a munkáltató mérlegelési joga az indokolási kötelezettség által korlátozott. Ez azt jelenti, hogy a munkáltató köteles megfelelően alátámasztani az olyan intézkedését, amely több alkalmazottját is érintheti. A karról felmentett két nyugdíjasnak minősülő egyetemi tanár tekintetében nem volt kimutatható a megfelelő indok, ugyanis az Állam- és Jogtudományi Kar nem működött veszteségesen – ellentétben más karokkal, ahol nem került sor a nyugdíjasnak minősülő egyetemi tanárok felmentésére.

(d) A felperes továbbra is sérelmezte a foglalkoztatási követelményrendszer 32. §-ában és 52. §-ában foglalt eljárás módosítását, vagyis azt, hogy a felmentést megelőzően nem került sor a munkájának értékelésére. A foglalkoztatási követelményrendszer alapján a felperes jogorvoslattal élhetett volna az értékelés ellen, ám azáltal, hogy ez elmaradt, elesett a jogérvényesítés lehetőségétől. A felperes álláspontja szerint mindez rendeltetésellenes joggyakorlást valósított meg.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Egyebek mellett utalt arra, hogy a fellebbezésben hivatkozott eseti döntés¹³ a Fot. (rég) hatálya alatt keletkezett jogvitával kapcsolatos, ez azonban nem lehet irányadó a jelen ügyben, mivel az ügy elbírálásának alapjául szolgáló rendelkezések (ti. a köztársasági elnök hatásköre) tekintetében a Fot. „lényeges szemléletváltozást” hozott.¹⁴

A megyei bíróság szerint a munkaügyi bíróság a szükséges mértékben feltárta a tényállást, és a rendelkezésre álló bizonyítékok egybevetése alapján helytálló jogi következtetésekre jutott, ezért a 2008. március 19-én meghozott másodfokú ítélet (Tolna Megyei Bíróság 10.Mf.20.003/2008/5.) – annak helyes indokai alapján – helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. A másodfokú tanács elnöke Imre Zita, tagja Hegedűsné Uhrin Andrea (előadó bír) és Hum Ferenc volt.

(a) A megyei bíróság szerint különbséget kell tenni az egyetemi tanári munkakörből történő felmentés (a közalkalmazotti jogviszony megszüntetése) és az egyetemi tanári cím alóli felmentés között. A rektor általi felmentéssel a felperes közalkalmazotti jogviszonya megszüntetésre került, s ezzel egyetemi tanárként történő foglalkoztatása megszűnt az alperesnél. Mindez azonban nem jelenti azt, hogy a felperes az őt megillető egyetemi tanári cím alól is felmentésre került volna. Ez utóbira ugyanis csak a köztársasági elnök lenne jogosult.

(b) A felperes által hivatkozott eseti döntés¹⁵ alapjául a Fot. (rég) szolgált. Tekintettel arra, hogy e szabályoktól a felmentés közlése idején hatályos Fot. eltért, a döntés nem alkalmazható jelen ügyben.

10 Legf. Bír. Mfv. I. 10.803/1996/3. (MD II. 709.), megjelent: RADNAY József et al. (szerk.): *Munkajog 1995–1998. Munkajogi Döntvénytár II.* (Budapest: HVG-Orac 1999) 1019–1020.

11 MK 95.

12 Legf. Bír. Mfv. I. 10.321/1996/3. (MD II. 689.).

13 Legf. Bír. Mfv. I. 10.321/1996/3.

14 Tolna Megyei Bíróság 10.Mf.20.003/2008/5., 5.

15 Legf. Bír. Mfv. I. 10.321/1996/3.

(c) Az alperes nyugdíjasnak minősülése jogszerűen alapozta meg a felmentést. A felmentésben meg nem jelölt ok (ti. a költségtakarékosságon alapuló létszámleépítés) vizsgálatára nincs lehetőség a felmentés jogellenességének megállapítása kapcsán.

(d) A bíróság nem vizsgálhatja azt sem, hogy a felmentés miképpen befolyásolta az alperes működésének eredményességét, „az egyetemi oktatás és tudományfejlesztés színvonalát”.¹⁶

(e) A közalkalmazotti jogviszony felmentéssel történő megszüntetése a munkáltató mérlegelési jogkörébe tartozik. A döntés meghozatala során az általános munkajogi alapelvet meg kell tartania, ugyanakkor – a jogszabályban meghatározottakon túl – nem terheli indokolási kötelezettség abban a tekintetben, hogy miért éppen az érintett közalkalmazotti jogviszonyát szünteti meg felmentéssel.

(f) Az alperes nem sértette meg az egyenlő bánásmód követelményét.

(g) Az alperes foglalkoztatási követelményrendszere nem tekinthető közalkalmazotti jogviszonyra vonatkozó szabálynak, ezért az abban foglaltak esetleges megsértése nem eredményezheti a felmentés jogellenességét.

2.3 A felülvizsgálati eljárás

A felperes felülvizsgálati kérelme az első- és a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, az alperes kereset szerinti marasztalására, valamint az eredeti munkakörben történő továbbfoglalkoztatás, ennek hiányában 2–12 havi „átlagdíjazásnak” (ti. átlagkeresetnek) megfelelő összeg alperes általi megfizetése elrendelésére irányult. A felperes szerint az eljáró bíróságok egyebek mellett megsértették a Fot. 86. § (4) bekezdésében, 89. §-ában és 91. § (3) bekezdésében foglaltakat, valamint elintézetek a Legfelsőbb Bíróság – fentebb idézett – eseti döntésével.¹⁷ Álláspontja szerint az egyetemi tanári munkakörben foglalkoztatott közalkalmazottak tekintetében a Fot. rendelkezései nem telepítenek az egyetem rektorához sem a jogviszony keletkezésére, sem annak megszüntetésére vonatkozó jogosítványokat. Az egyetemi tanár kinevezése, illetve jogviszonyának megszüntetése egyaránt a köztársasági elnök hatáskörébe tartozik. A felperes szerint a felmentés jogellenességét a foglalkoztatási követelményrendszer által előírt írásbeli értékelés elmaradása, valamint az ezzel szemben igénybe vehető jogorvoslati lehetőségtől való megfosztás is alátámasztja.

Felülvizsgálati ellenkérelmében az alperes a jogerős ítélet hatályában tartását kérte, mivel véleménye szerint a bíróságok a jogszabályoknak megfelelő döntést hoztak.

A másodfokú határozat ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem tárgyában 2009. július 1-jén tartott tárgyalást a Legfelsőbb Bíróság. A tanács elnöke Tallián Blanka, a tanács tagja Mészárosné Szabó Zsuzsanna (előadó bíró) és Sztojkoné Hajdu Edit volt.

3. A döntés érvelése

(I) A Legfelsőbb Bíróság megítélése szerint az eljáró bíróságok helytállónak indultak ki a Fot. 10. § (2) bekezdéséből, melynek

értelmében az állami felsőoktatási intézmények, valamint a költségvetési szervként működő felsőoktatási intézmények tekintetében a Kjt. rendelkezéseit a Fot.-ban meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni [Fot. 81. § (1) bekezdés]. Ebből következően a felperes közalkalmazotti jogviszonya megszüntethető volt a Kjt. 30. § (1) bekezdés e) pontja¹⁸ alapján, hiszen a felmentés közlésének, illetve legkésőbb a felmentési idő kezdetének napján a Kjt. 37/B. §-a értelmében nyugdíjasnak minősült.

(II) Az egyetemi tanár a felsőoktatási intézményben létesíthető munkakörök közé tartozik [Fot. 86. § (1) bekezdés d) pont]. Mivel a felperes 1994. július 1-jétől ebben a munkakörben dolgozott, reá a Fot. egyetemi tanárookra vonatkozó különös rendelkezései irányadók.

(III) A Fot. 100. § b) pontja értelmében a köztársasági elnök kinevezi és felmenti az egyetemi tanárokat. E szabállyal összhangban áll a Fot. 91. § (3) bekezdése, amely előírja, hogy az egyetemi tanári munkakörben történő foglalkoztatás a köztársasági elnök felmentése nyomán a törvény erejénél fogva szűnik meg. A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint e két rendelkezés összeolvasásából „egyértelműen az következik”, hogy az egyetemi tanár esetében az intézmény vezetője a kinevezés és a felmentés kivételével gyakorolja a munkáltatói jogkört, s a jogviszony a köztársasági elnök felmentése nyomán a munkáltató külön intézkedése nélkül is megszűnik.

(IV) Az alkalmazás megszűnésével megszűnik a munkaköri cím használatának a joga, ez alól azonban kivételt jelent az egyetemi tanári cím, amelynek használatára az egyetemi tanár mindaddig jogosult, ameddig a köztársasági elnök nem menti fel [Fot. 86. § (5) bekezdés]. A Legfelsőbb Bíróság szerint e szabályból pusztán csak az állapítható meg, hogy más munkaköri címekkel ellentétben az egyetemi tanár csak addig jogosult e cím viselésére, amíg a kinevezésre jogosult nem menti fel a cím alól. „A munkaköri cím visszavonása nem azonos a jogviszony megszüntetésére való jogosultsággal, amit az előzőekben kifejtettek alapján kizárólag a köztársasági elnök jogosult a gyakorolni.”

(V) A Fot. 21. § (1) bekezdése értelmében a felsőoktatási intézmény az SZMSZ-ben határozza meg a működésére és szervezetére vonatkozó azon rendelkezéseket, amelyekről jogszabály vagy jogszabály felhatalmazása alapján más szabályzatban nem kell rendelkezni. Ez alapján a foglalkoztatási követelményrendszerben meg kell határozni az oktatók által az intézményi döntések ellen benyújtható jogorvoslati kérelmek elbírálásának rendjét [Fot. 21. § (3) bekezdés e) pont]. A Legfelsőbb Bíróság szerint azzal, hogy az alperes a felmentés előtt írásban nem értékelte a felperes munkáját, s elzárta őt a foglalkoztatási követelményrendszer 52. § (3) bekezdésében biztosított jogorvoslati lehetőségtől, megszegte a foglalkoztatási követelményrendszer 32. §-ában, valamint 52. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt, „saját maga által vállalt” kötelezettségeit.

16 Tolna Megyei Bíróság 10.Mf.20.003/2008/5., 7.

17 Legf. Bír. Mfv. I. 10.321/1996/3.

18 Lásd (3. Ij.).

4. A rendelkező rész és a *ratio decidendi*

A fenti indokok alapján 2009. július 1-jén meghozott részítéletében a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a felperes felülvizsgálati kérelme alapos, ezért a másodfokú ítéletet – az elsőfokú ítéletre is kiterjedően – hatályon kívül helyezte. A részítélet szerint a felperes felmentése jogellenes volt, ebből következően a Legfelsőbb Bíróság – figyelemmel arra, hogy a felperes a határozathozatal napjáig még nem töltötte be a hetvenedik életévét [Fot. 91. § (1) bekezdés] – elrendelte az eredeti munkakörben történő továbbfoglalkoztatását, az elsőfokú bíróságot pedig az összecszerűség tekintetében új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

A döntés mögött a következő elvi tételek rajzolódnak ki: (a) Az egyetemi tanár közalkalmazotti jogviszonyának felmentéssel történő megszüntetésére a köztársasági elnök jogosult [Fot. 100. § b) bekezdés]. (b) Az egyetemi tanár közalkalmazotti jogviszonyának felmentéssel történő megszüntetése esetén az egyetem rektora csak javaslattevési joggal rendelkezik [Fot. 91. § (3) bekezdés]. (c) A felsőoktatási intézmény SZMSZ-e részeként elfogadott foglalkoztatási követelményrendszernek [Fot. 21. § (1) bekezdés] a közalkalmazotti jogviszony felmentéssel történő megszüntetését megelőző eljárásra, illetve az azzal összefüggő belső jogorvoslatra vonatkozó rendelkezései megszegése – függetlenül attól, hogy a foglalkoztatási követelményrendszer nem minősül közalkalmazotti jogviszonyra vonatkozó szabálynak [Kjt. 2. § (1) bekezdés] – önmagában megalapozza a felmentés jogellenességét.

5. Az érvelés kritikája

Ad (I)–(II). A Legfelsőbb Bíróság kiindulópontjával teljesen egyetérthetünk: mivel a felperes egyetemi tanár munkakörben dolgozott, közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetésére – a Fot.-ban meghatározott eltérésekkel – a Kjt. rendelkezései irányadók. Tekintettel arra, hogy a Fot. nem zárja ki az egyetemi tanárok tekintetében a Kjt.-ben szabályozott megszüntetési jogcímek alkalmazását, a közalkalmazotti jogviszony felmentéssel történő megszüntetésének jogszerű indoka lehetett a felperes nyugdíjasnak minősülése.¹⁹ Ez utóbbi tény azonban meglehetősen csekély relevanciával bír, ugyanis a Legfelsőbb Bíróság a továbbiakban nem foglalkozik a felmentés tartalmi oldalával. A tartalmi oldal „elhanyagolása” a döntés belső logikája ismeretében voltaképpen indokoltnak tekinthető, hiszen abban az esetben, ha a közalkalmazotti jogviszony megszüntetésének jogát nem az arra jogosult gyakorolta (ti. az „alanyi oldal hibás”²⁰), a felmentés érvénytelen, s ebből következően nincs szükség annak tartalmi vizsgálatára (BH 1997. 100).

Ad (III)–(IV). A Legfelsőbb Bíróság hibás érvelés alapján téves következtetésekre jut a megszüntetési jogkör gyakorlójának személyét illetően.

(a) A Legfelsőbb Bíróság érvelése figyelmen kívül hagyja azt, hogy a *kinevezés* és a *felmentés* kifejezésnek kettős jelentéstartalma van. E két, egymással alakilag azonos szó két-két, egymástól lényegesen eltérő jogintézményt takar.

Az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdés *i)* pontjában, illetve a Fot. 100. § *b)* pontjában szereplő *kinevezés* és *felmentés* alatt a köztársasági elnök egyoldalú közjogi aktusait értjük (a továbbiakban: *közjogi értelemben vett kinevezés*, illetve *felmentés*). Ezzel szemben a Kjt. 21. § (1) bekezdésében szabályozott *kinevezés* azt a munkáltatói jognyilatkozatot jelenti, amelynek a közalkalmazott általi elfogadásával létrejön a közalkalmazotti jogviszony (a továbbiakban: *munkajogi értelemben vett kinevezés*). A Kjt. 25. § (2) bekezdés *e)* pontjában, illetve a Kjt. 30. §-ában rögzített *felmentés* pedig a munkáltató olyan egyoldalú jognyilatkozatát takarja, amely a közalkalmazotti jogviszonyt felmentési idő közbeiktatásával szünteti meg (a továbbiakban: *munkajogi értelemben vett felmentés*).²¹

A közjogi értelemben vett *kinevezés* és *felmentés* a köztársasági elnök *kinevezési*, illetve *felmentési* jogkörével²² függ össze. Ezzel kapcsolatban szükséges utalni a 36/1992. (VI. 10.) AB határozatra, amely kimondta, hogy „[a] köztársasági elnök *kinevezési* joga eltérő jellegű – állami és nem állami – tisztségekre terjed ki” (ABH 1992, 207, 219.). Ebből következően az *egyetemi tanár* közjogi értelemben véve „tisztségnek”, illetve címnek tekinthető. A köztársasági elnök általi *kinevezés*, illetve *felmentés* közjogi jellegét erősíti az Alkotmány 30/A. § (2) bekezdése is azzal, hogy az egyetemi tanárok esetében is megköveteli az illetékes miniszter általi ellenjegyzést, amely „a köztársasági elnök aktusának érvényességi kelléke” [48/1991. (IX. 26.) AB határozat, ABH 1991, 217, 219.].

A Legfelsőbb Bíróság tévedett tehát akkor, amikor – figyelmen kívül hagyva a jogági tagozódást, valamint a köztársasági elnök *kinevezési* és *felmentési* jogkörének értelmezése tárgyában született AB határozatokat – nem tett különbséget a *felmentés* különböző jelentései között.

(b) A fentiekből következik, hogy a közjogi értelemben vett *kinevezés*, illetve *felmentés* az egyetemi tanári címhez, a munkajogi értelemben vett *kinevezés*, illetve *felmentés* pedig a közalkalmazotti jogviszonyhoz kapcsolódik. E kettősség a Fot. rendelkezéseinek elemzése során is szembetűnően megmutatkozik.

A Fot. 86. § (1) bekezdés *d)* pontja értelmében az egyetemi tanári munkakör a felsőoktatási intézményben létesíthető oktatói munkakörök közé tartozik. A Fot. az egyetemi tanári munkakörben történő alkalmazásnak – a közalkalmazotti jogviszony (munkaviszony) keretében történő foglalkoztatásnak – feltételül szabja azt, hogy az érintettet a köztársasági elnök egyetemi tanárrá nevezze ki [Fot. 86. § (4) bekezdés]. A köztársasági elnök általi *kinevezés* (ti. az egyetemi tanári cím megléte) alkalmazási feltételnek minősül tehát, ebből következően

19 Az AB már a 861/B/1996. AB hat.-ban is kimondta, hogy az egyetemi tanárokra is irányadók a Kjt. 30 §-ában meghatározott felmentési jogcímek (ABH 1998, 650, 655.).

20 KISS György: *Munkajog* (Budapest: Osiris²2005) 115.

21 BÉRCES Kamilla et al.: *A közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény magyarázata* (Budapest: Complex 2007) 224, 283.

22 48/1991. (IX. 26.) AB hat., ABH 1991, 217; 8/1992. (I. 30.) AB hat., ABH 1992, 51; 36/1992. (VI. 10.) AB hat., ABH 1992, 207.

nem mosható egybe a Kjt. 21. § (1) bekezdése szerinti munkajogi értelemben vett kinevezéssel. Ez utóbbi munkáltatói jognyilatkozat megtételére – és általában a közalkalmazotti jogviszony létesítésére – csak abban az esetben kerülhet sor érvényesen, ha az alkalmazási feltétel teljesült, azaz korábban már lezajlott a közjogi értelemben vett kinevezés.

Az egyetemi tanári cím és az egyetemi tanári munkakörben való foglalkoztatás elkülönülését támasztja alá a Fot. 90. § (1) bekezdése is. E szakasz értelmében az a személy, aki jogosult az egyetemi tanári cím használatára (ti. akit a köztársasági elnök korábban egyetemi tanárrá kinevezett), másik munkáltatónál újabb kinevezés nélkül is létesíthet oktatói munkakört. Az „újabb kinevezés” kifejezés értelemszerűen a közjogi értelemben vett kinevezésre utal, mivel a munkajogi értelemben vett kinevezés – azaz a munkáltatónak a közalkalmazotti jogviszony létesítésére irányuló jognyilatkozata – minden esetben elengedhetetlen a közalkalmazotti jogviszony létesítéséhez. A Fot. 90. § (1) bekezdésében szereplő kinevezés nem lehet tehát azonos a Kjt. 21. § (1) bekezdésében lévő munkajogi értelemben vett kinevezéssel; az ezzel ellentétes állítás elfogadása arra az abszurd eredményre vezetne, hogy az egyetemi tanári cím használatára jogosult személy esetében a közalkalmazotti jogviszony e személy egyoldalú jognyilatkozata alapján jöhetne létre.

Helytálló tehát az elsőfokú bíróság azon megállapítása, mely szerint a Fot. kétféle értelemben – egyfelől oktatói munkakörként, másfelől munkaköri címként – használja az *egyetemi tanár* kifejezést. Erre utal a Fot. 86. § (3) bekezdése is, amely kimondja, hogy „[a]z oktatói munkakörben [például egyetemi tanári munkakörben] történő alkalmazás együtt jár a munkakör megnevezésével azonos munkaköri cím [például egyetemi tanári cím] adományozásával és e munkaköri cím használatának jogával”.

(c) Az egyetemi tanár alkalmazásának (közalkalmazotti jogviszonyának, munkaviszonyának) megszűnésével az egyetemi tanári munkaköri cím használatának joga nem szűnik meg, egészen addig, amíg a köztársasági elnök fel nem menti [Fot. 86. § (5) bekezdés]. A Legfelsőbb Bíróság e rendelkezéssel összefüggésben kifejtett álláspontja figyelmen kívül hagyja a közjogi és a munkajogi értelemben vett felmentés elkülönültségét, ugyanis annak ellenére, hogy a cím alóli felmentésről szólva rámutat a munkaköri cím visszavonására, illetve a jogviszony megszüntetésére irányuló jogosultság különbségére, a munkajogi értelemben vett felmentést – s úgy tűnik, hogy a jogviszony megszüntetését is – a köztársasági elnök jogkörébe tartozónak tekinti. A Fot. 86. § (5) bekezdése szerinti felmentés azonban – ideértve a Fot. 91. § (3) bekezdésében, valamint a 100. § b) pontjában szereplő felmentést is – nem a közalkalmazotti jogviszony megszüntetésének jogcíme, hanem a köztársasági elnök közjogi értelemben vett jogosítványára utal.

Álláspontunk szerint sem az Alkotmány, sem a Fot. rendelkezéseiből nem vezethető le az, hogy az egyetemi tanár közalkalmazotti jogviszonyának (munkaviszonyának) megszüntetése a köztársasági elnök jogkörébe tartozna. A munkajogi értelemben vett felmentés a közalkalmazotti jogviszony meg-

szüntetésének csupán az egyik jogcíme [lásd Kjt. 25. § (2) bekezdés]. A *felmentés* kifejezést nem lehet a közalkalmazotti jogviszony megszüntetésének szinonimájaként használni, a különböző megszüntetési jogcímek ugyanis egymástól lényegesen eltérő tartalommal bírnak.

A köztársasági elnök jogviszony-megszüntetési jogkörének hiányát támasztja alá a Fot. 91. § (3) bekezdése is, amely előírja, hogy a rektor köteles kezdeményezni az egyetemi tanár felmentését, ha vele szemben jogerősen elbocsátás fegyelmi büntetést szabtak ki. Figyelemmel arra, hogy az elbocsátás fegyelmi büntetés a közalkalmazotti jogviszony megszüntetésének egyik jogcíme [Kjt. 25. § (2) bekezdés g) pont, 45. § (2) bekezdés e) pont], ebben az esetben egy olyan közalkalmazotti jogviszonyról van szó, amely már megszüntetésre került. A rektor kezdeményezési kötelezettsége éppen ezért nem irányulhat az egyetemi tanár közalkalmazotti jogviszonyának felmentéssel történő megszüntetésére, mivel a közalkalmazotti jogviszony a kezdeményezési köteletség esedékességének időpontjában vagy már nem áll fenn, vagy azzal egyidejűleg kerül megszüntetésre. Figyelemmel arra, hogy a közalkalmazotti jogviszonyt csak egy ízben lehet megszüntetni (BH 2003. 168), az egyetemi tanár köztársasági elnök általi felmentése nem irányulhat a jogviszony megszüntetésére, az csakis az egyetemi tanári címre vonatkozhat.

Ugyancsak a közalkalmazotti jogviszony és az egyetemi tanári cím kettéválasztását támasztja alá a Fot. 91. § (3) bekezdésének az az előírása, amely az egyetemi tanári cím alóli felmentésre irányuló kezdeményezési jogkört arra az esetre rendezi, amikor az egyetemi tanári cím viselésére jogosult (ti. a köztársasági elnök által korábban egyetemi tanárrá kinevezett) személy már nem áll egyetlen felsőoktatási intézménnyel sem foglalkoztatási jogviszonyban (közalkalmazotti jogviszonyban vagy munkaviszonyban). Ilyen esetekben a Fot. rendelkezése szerint a miniszter jogosult a felmentés kezdeményezésére. A normaszöveg elemzése alapján megállapítható, hogy a miniszter kezdeményezési jogköre kizárólag az egyetemi tanári cím alóli – közjogi értelemben vett – felmentésre irányulhat, hiszen fennálló jogviszony hiányában nem beszélhetünk munkajogi értelemben vett felmentésről sem.

(d) A Fot. 91. § (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy a munkáltató a Kjt.-ben meghatározottakon túl felmentéssel egyéb indokok alapján is megszüntethesse az oktatói munkakört betöltő közalkalmazott jogviszonyát. Figyelemmel arra, hogy a Fot. 86. § (1) bekezdés d) pontja alapján az egyetemi tanári munkakör is oktatói munkakörnek minősül, az idézett rendelkezést a közalkalmazotti jogviszonyban álló egyetemi tanárokra is alkalmazni kell. E szabály különös jelentőséggel bír elemzésünk szempontjából, ugyanis a munkajogi értelemben vett felmentési jogkört a *munkáltatóhoz* telepíti anélkül, hogy speciális rendelkezéseket írna elő az egyetemi tanárokról vonatkozóan. Ebből *a contrario* következik, hogy a munkáltatótól (ti. az egyetem rektorától) eltérő személy nem jogosult felmentéssel megszüntetni a közalkalmazotti jogviszonyt.

(e) A Fot. azon rendelkezéséből, mely szerint az egyetemi tanári munkakörben történő foglalkoztatás a köztársasági elnök felmentése nyomán a törvény erejénél fogva megszű-

nik [Fot. 91. § (3) bekezdés], a Legfelsőbb Bíróság egyfelől arra a következtetésre jut, hogy az intézmény vezetőjét nem illeti meg az egyetemi tanár kinevezésének, illetve felmentésének joga, másfelől megállapítja azt, hogy a köztársasági elnök felmentése folytán a jogviszony a munkáltató külön intézkedése nélkül is megszűnik, majd néhány sorral lejjebb kimondja, hogy a jogviszony megszüntetésének jogát a köztársasági elnök jogosult gyakorolni. Ezt az érvelést – amint azt fentebb is kifejtettük – nem tartjuk helytállónak, mivel az olyan premiszakon alapul, amelyek nem veszik figyelembe a közjogi és a munkajogi értelemben vett felmentés fogalmának különbségét. További problémát jelent azonban, hogy a Legfelsőbb Bíróság által meghatározott logikai lépések önmagukban sem alkotnak zárt rendszert.

Amennyiben ugyanis feltesszük azt, hogy a jogviszony megszüntetésének jogát a köztársasági elnök jogosult gyakorolni, akkor el kellene fogadnunk azt is, hogy a köztársasági elnöknek a közalkalmazotti jogviszony megszüntetésére irányuló egyoldalú jognyilatkozata („felmentése”) felmentési idő közbeiktatásával szünteti meg a jogviszonyt. A Legfelsőbb Bíróság érvelése azonban e ponton megtörik, ugyanis – úgy tűnik – a köztársasági elnök „felmentési jogköréhez” generálisan rendeli hozzá a jogviszonynak a munkáltató külön intézkedését nem igénylő, törvény erejénél fogva történő megszűnése jogkövetkezményét, s ezzel összemosza a közalkalmazotti jogviszony feleken kívül álló okok folytán bekövetkező megszűnését a felek akaratnyilatkozatán alapuló megszüntetésével.

Amennyiben a Fot. rendelkezéseit a közjogi és a munkajogi értelemben vett felmentés dichotómiáját szem előtt tartva közelítjük meg, azt tapasztalhatjuk, hogy azok nem hordoznak magukban olyan értelmezési nehézséget, amely ne tenné lehetővé a belső ellentmondásoktól mentes érvelést. Az egyetemi tanári cím visszavonása, vagyis az egyetemi tanár köztársasági elnök általi (közjogi értelemben vett) felmentése esetén az egyetemi tanári munkakörben történő foglalkoztatás (a közalkalmazotti jogviszony, munkaviszony) a törvény erejénél fogva megszűnik [Fot. 91. § (3) bekezdés]. A Fot. e megoldása dogmatikailag nem kifogásolható, hiszen a jogviszony megszűnése a feleken kívül álló ok – az egyetemi tanári cím köztársasági elnök általi visszavonása – folytán következik be. Mivel a megszűnés alapjául nem a jogviszony valamely alanyának az akaratnyilatkozata szolgál, indokolt, hogy ilyen esetben a törvény erejénél fogva szűnjék meg a jogviszony.

A fentiekkel összefügg a Legfelsőbb Bíróság azon megállapítása, mely szerint az egyetemi tanár közalkalmazotti jogviszonyának megszüntetése tekintetében az egyetem rektora csak „javaslattételi joggal” rendelkezik. E következtetés nem helytálló, ugyanis a javaslattételi (kezdeményezési) jog nem a jogviszony megszüntetéséhez, hanem a közjogi értelemben vett felmentéshez, vagyis az egyetemi tanári cím visszavonásához kapcsolható.

(f) Noha a Legfelsőbb Bíróság részitélete nem utal arra az 1996-ban született eseti döntésre,²³ amelyre a peres a per során több ízben is hivatkozott, mégis kérdéses, hogy az vajon mennyiben befolyásolta az érvelés téves premisszáit. A Fot. (rég) hatálya alatt született ítélet kimondta egyfelől, hogy az

egyetemi tanári munkakör nem értelmezhető címként, másrészt rámutatott arra, hogy az egyetemi tanár közalkalmazotti jogviszonyát nem az alperes rektora, hanem a köztársasági elnök jogosult felmentéssel megszüntetni annak nyugdíjjogosultságára hivatkozva. Anélkül, hogy ehelyütt részletesen ismertetnénk a Fot. (rég) irányadó szabályait,²⁴ szükséges utalni arra, hogy a Fot. (rég) 17. § (1) és (6) bekezdése, valamint 22. § (1) bekezdése *expressis verbis* a köztársasági elnökhöz telepítette az egyetemi tanár közalkalmazotti jogviszonyának – munkajogi értelemben vett – felmentéssel történő megszüntetését.

A 2003. évi XXXVIII. törvény a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény módosításáról 2003. július 1-jén hatályba lépett módosítása szakított a korábbi szabályozási logikával, és a Fot. (rég) 22. § (1) bekezdését módosítva előírta, hogy a köztársasági elnök által kinevezett egyetemi tanár közalkalmazotti jogviszonyát az intézmény vezetője létesíti, illetve szünteti meg. Annak ellenére, hogy a 2006. március 1-jén hatályba lépett Fot. rendelkezései között ez utóbbi szabályt szó szerint nem találjuk meg, az általunk fentebb írottak alapján mégis arra a következtetésre juthatunk, hogy az abban foglalt elvi magtól a jogalkotó nem kívánt eltérni a Fot.-ban sem. Ez az összefüggés nagy valószínűséggel elkerülte a Legfelsőbb Bíróság figyelmét.

Ad (V). Azáltal, hogy a Legfelsőbb Bíróság a felsőoktatási intézmény SZMSZ-e részeként elfogadott foglalkoztatási követelményrendszerben [Fot. 21. § (1) bekezdés] előírt normák megszegését olyan közalkalmazotti jogviszonnyal összefüggő jogsértésnek tekinti, amely „a felmentés jogellenességét önmagában alátámasztja”, jelentős lépést tesz a közalkalmazotti jogviszonyra vonatkozó szabálynak [Kjt. 2. § (1) bekezdés] nem minősülő belső szabályzatok jogi kötőereje elismerése felé. Amint arra az első- és másodfokon eljáró bíróságok is utaltak, a Legfelsőbb Bíróság korábbi gyakorlata nem állapította meg a felmentés jogellenességét, ha az a munkáltató olyan belső előírását sértette meg, amely kívül esett a közalkalmazotti jogviszonyra vonatkozó szabályok fogalmán.²⁵ E gyakorlat megváltoztatása azonban indokoltnak tekinthető az olyan belső szabályzatok esetében, amelyek kiadása jogszabály alapján kötelező, illetve jelentős mértékben érintik a közalkalmazottak jogait és kötelezettségeit, valamint a jogok érvényesítését.²⁶

Nem kívánatos azonban, hogy a belső szabályzatok előírásainak megszegése differenciálatlanul, egyfajta „automatizmusként” vonja maga után a felmentés jogellenességének megállapítását. Éppen ezért nem szabad e szabályok megszegésének értékelése során figyelmen kívül hagyni az eset konkrét körülményeit, köztük a megsértett szabály jellegét és a „szabálysértés” súlyát sem. A Legfelsőbb Bíróság lakonikus érvelése csak sejteti, hogy ezek vizsgálatára sor került.

23 Legf. Bír. Mfv. I. 10.321/1996/3.

24 A perbeli felmentést 1995. július 13-án közzölték.

25 Legf. Bír. Mfv. I. 10.803/1996/3.

26 Megjegyzendő, hogy a részítélet a Fot. 21. § (3) bek. e) pontja helyett helytelenül utal a (3) bek. d) pontjára.

A fentiek alapján megállapíthatjuk, hogy az érdemi érvelés – amely szorosán véve mindössze három bekezdésből áll – nem meggyőző, és az egyetemi tanár közalkalmazotti jogviszonyának felmentéssel történő megszüntetése tekintetében hibás következtetésekre jut. Az érvelés általában véve szűkszavú, nem tárja fel maradéktalanul a mögötte meghúzódó logikai lépéseket. Talán ennek tudható be az is, hogy az olvasó könnyen azt érezheti, a döntés inkább előzménye, mintsem eredménye az érvelésnek.

6. A döntés jelentősége

Az eset viszonylag jelentős sajtóvisszhangot kapott. Egyes híradások precedensértékűnek minősítették a Legfelsőbb Bíróság ítéletét, mások „perek százainak” megindítását vetítették előre, amelyek összeroppanthatják az egyébként is súlyos anyagi nehézségekkel küzdő egyetemeket.²⁷ Mivel a nyugdíjazásokkal összefüggő felmentések egy része nem tartalmazott jogorvoslatra történő kiiktatást, az érintett közalkalmazottak közül sokan a közléstől számított három év elévülési időn belül indíthatnak pert. Tudomásunk szerint a közelmúltban számos ilyen per indult.

Az eset utóélete kapcsán említést kell tenni a *felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény módosításáról szóló 2009. évi CXXXVIII. törvényről*, amely 2010. január 1-jével egyebek mellett a Fot. 86. § (5) bekezdését, 87. § (5) bekezdését, 88. § (1) bekezdését, 89. § (1) bekezdését, 91. § (3) bekezdését, valamint 100. § b) pontját is módosította. A törvényjavaslat 18–19. §-ához fűzött miniszteri indokolás a következőképpen fogalmaz:

Az Alkotmány és [a Fot.] munkaköri címre, [illetve] a közalkalmazotti jogviszony létesítésére vonatkozó terminológiája sajnálatos módon egybeesik. Az Alkotmány az egyetemi tanári kine-

vezés, mint munkaköri cím adományozása kapcsán használja a kinevezés, felmentés szakkifejezést, míg a [Kjt.] a foglalkoztatási jogviszony létesítését, megszüntetését jelöli a kinevezés, felmentés terminológiával. [A Fot.] hatályos szövegezése, annak értelmezése valamennyi esetben alkalmas a szabályozási tartalom megállapítására, ugyanakkor a 2006. március 1-jét – a [Fot.] hatályba lépését követő – időszak tapasztalatai azt indokolják, hogy felületes jogalkalmazásból bekövetkező hibákat, jogvitákat az érintett rendelkezések még egyértelműbbé tételével szükséges elkerülni.

A miniszteri indokolás szerint a kinevezési jog gyakorlására jogosult köztársasági elnök jogi aktusa az egyetemi tanári munkaköri cím adományozására vonatkozik, amely a jogviszony létesítésének előfeltétele. A jogviszonyt azonban nem a köztársasági elnök döntése keletkezteti, a létesítés joga ugyanis a rektort illeti meg. Ez a kettősség a felmentés tekintetében is megmutatkozik: az egyetemi tanári munkaköri cím használatának jogát a köztársasági elnök jogosult megvonni, a jogviszony megszüntetésére azonban a rektor jogosult.

Reményeink szerint e módosítás jelentős mértékben hozzájárulhat ahhoz, hogy a bíróságok a jövőben helyesen értelmezzék a Fot. rendelkezéseit. A folyamatban lévő perek számát elnézve pedig minden bizonnyal lesz lehetőség arra is, hogy a Legfelsőbb Bíróság megvizsgálja vagy – adott esetben – felülvizsgálja korábban kialakított álláspontját.

Petrovics Zoltán főiskolai tanársegéd • Zsigmond Király Főiskola
(Budapest) • petrovicszoli@gmail.com

27 Lásd (4. l.).